

ЗАЦВЕРДЖАНА

Пастанова
Міністэрства адукацыі
Рэспублікі Беларусь
28.11.2023 № 363

Вучэбная праграма факультатыўных заняткаў
«Ад Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі да Рэспублікі
Беларусь: выбар шляхоў развіцця» для XI класа ўстаноў адукацыі, якія
рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацыі

ГЛАВА 1 АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

1. Дадзеная вучэбная праграма факультатыўных заняткаў «Ад Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі да Рэспублікі Беларусь: выбар шляхоў развіцця» (далей – вучэбная праграма) прызначана для XI класа ўстаноў адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацыі.

2. Дадзеная вучэбная праграма разлічана на 34 гадзіны (1 гадзіна на тыдзень).

3. Мэта – авалоданне вучнямі асновамі ведаў аб падзеях, з’явах, працэсах, тэндэнцыях у гісторыі Беларусі другой паловы 1940-х гг. – пачатку XXI ст., пададзеных рэпрэзентатыўна ў форме адпаведных дакументаў і матэрыялаў крыніцазнаўчага характару у іх узаемасувязі і ўзаемаабумоўленасці.

4. Задачы:

сістэматызацыя і абагульненне тэарэтычнага, факталагічнага і ацэнчнага кампанентаў вучэбных гістарычных ведаў аб гісторыі Беларусі другой паловы 1940-х гг. – пачатку XXI ст.;

асэнсаванне вучнямі тэндэнцый і перспектывы развіцця беларускага грамадства ў пасляваенны час і на сучасным этапе і фарміраванне на гэтай падставе інтэлектуальных якасцей асобы, неабходных для аналізу сацыяльнай рэчаіснасці і прагназіравання ўласнай жыццядзейнасці, у тым ліку прафесійнага самавызначэння;

фарміраванне грамадзянскага патрыятызму і нацыянальнай самасвядомасці, пачуцця гонару за культурна-гістарычныя дасягненні беларускага народа.

5. Рэкамендуемыя формы і метады навучання: самастойная практыка-арыентаваная дзейнасць вучняў па засваенні вучэбнага зместу праз фарміраванне ўменняў, звязаных з арыентацыяй у адукацыйным інфармацыйным асяроддзі.

6. Вучні, якія засвоілі змест дадзенай вучэбнай праграмы, будуць:

6.1. ведаць:

накірункі эвалюцыі эканамічнага становішча і савецкай палітычнай сістэмы ў Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспубліцы (далей – БССР) у перыяд пасляваеннага аднаўлення;

асноўныя тэндэнцыі грамадска-палітычнага і сацыяльна-эканамічнага жыцця беларускага народа ў другой палове 1950-х–1980-я гг.;

сутнасныя рысы беларускай савецкай літаратуры і мастацтва;
тэндэнцыі і перспектывы станаўлення і развіцця суверэннай Рэспублікі Беларусь;

6.2. умець:

суадносіць (параўноўваць) адпаведныя падзеі, з’явы і працэсы айчыннай і сусветнай гісторыі навейшага часу на падставе пісьмовых гістарычных крыніц рознага характару;

тлумачыць прычынна-выніковыя сувязі паміж узаемаабумоўленымі гістарычнымі падзеямі, з’явамі і працэсамі;

ацэньваць вынікі дзейнасці гістарычных асоб і дзеячаў культуры і характарызаваць матывацыйную аснову іх дзейнасці;

адрозніваць гістарычныя факты ад іх інтэпрэтацыі;

канкрэтызаваць з дапамогай дакументаў і матэрыялаў тэарэтычныя высновы і паняцці;

супастаўляць і тлумачыць розныя пункты гледжання на гістарычныя падзеі, прадстаўленыя ў дакументах;

ажыццяўляць пошук, збор, сістэматызацыю і абагульненне неабходнай гістарычнай інфармацыі, прадстаўленай у крыніцах рознага тыпу.

ГЛАВА 2

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

XI класс (34 гадзіны)

Уводзіны (2 гадзіны)

Разнастайны характар дакументаў і матэрыялаў па гісторыі Беларусі другой паловы 1940-х гг. – пачатку XXI ст. Вучэбны алгарытм работы з гістарычнымі дакументамі і матэрыяламі. Спосабы дзейнасці, фарміруемыя пры працы з гістарычнымі дакументамі.

БССР у другой палове 1940-х – першай палове 1950-х гг. (6 гадзін)

Працоўны гераізм насельніцтва Беларусі пры пераадоленні наступстваў вайны. Характарыстыка і вызначэнне крыніц працоўнага энтузіязму і ролі сацыялістычнага спаборніцтва ў аднаўленні і развіцці прадпрыемстваў народнай гаспадаркі БССР у гады чацвёртай пяцігодкі.

Пасляваенная індустрыялізацыя БССР: яе асаблівасці і вынікі. Вызначэнне апераджальнай ролі цяжкай прамысловасці ў гады пятай пяцігодкі. Выхад на новы ўзровень прамысловага развіцця.

Асаблівасці аднаўлення сельскай гаспадаркі. Меры па аднаўленні сельскай гаспадаркі. Характарыстыка метадаў правядзення калектывізацыі ў заходніх абласцях Беларусі.

Асаблівасці грамадска-палітычнага жыцця БССР у першае пасляваеннае дзесяцігоддзе. Вызначэнне ролі і месца Камуністычнай партыі Беларусі ў савецкай грамадска-палітычнай сістэме. Характарыстыка сутнасці марксісцка-ленінскай ідэалогіі.

Асаблівасці культурнага жыцця беларускага народа. Вызначэнне ролі адукацыі і навукі ў БССР у пасляваенным адраджэнні рэспублікі. Параўнальны аналіз сістэмы ўсеагульнага 7-гадовага навучання, вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай школы БССР з сучаснай сістэмай адукацыі.

Літаратура і мастацтва. Адлюстраванне прынцыпу партыйнасці і метаду сацыялістычнага рэалізму ў творчасці дзеячаў культуры ў першыя пасляваенныя гады.

БССР у другой палове 1950-х–1980-я гг.: дасягненні і праблемы грамадска-палітычнага, сацыяльна-эканамічнага і культурнага развіцця (13 гадзін)

Дэмакратызацыя грамадска-палітычнага жыцця ў БССР у другой палове 1950-х–першай палове 1960-х гг. Парадак правядзення выбараў у Саветы дэпутатаў працоўных. Характарыстыка дзейнасці К.Т. Мазурава. Характарыстыка дзяржаўнай палітыкі ў адносінах да царквы.

Сацыяльна-эканамічнае развіццё рэспублікі ў другой палове 1950-х–першай палове 1960-х гг. Фарміраванне прамысловага комплексу БССР. Вызначэнне індустрыяльнага характару эканомікі БССР. Умовы жыцця насельніцтва.

Грамадска-палітычнае становішча ў другой палове 1960-х – першай палове 1980-х гг. Роля дэпутатаў у грамадскім і сацыяльна-эканамічным жыцці насельніцтва рэспублікі. Канстытуцыйнае замацаванне кіруючай ролі Камуністычнай партыі. Характарыстыка дзейнасці П. М. Машэрава.

Сацыяльна-эканамічнае становішча БССР у другой палове 1960-х – першай палове 1980-х гг. Вызначэнне месца і ролі БССР у адзіным народнагаспадарчым комплексе Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік (далей – СССР). Роля сацыялістычнага спаборніцтва ў развіцці прамысловасці

і сельскай гаспадаркі. Дасягненні гаспадаркі БССР у міжнародным падзеле працы.

Развіццё сацыяльнай сферы. Параўнальны аналіз узроўню жыцця насельніцтва БССР на працягу другой паловы 1960-х – першай паловы 1980-х гг. з сучасным. Вызначэнне характэрных рысаў паўсядзённага жыцця жыхароў БССР.

Грамадскасць БССР у падзеях міжнароднага жыцця. Водгукі і рэакцыя насельніцтва БССР на падзеі «Карыбскага крызісу» і падзеі 1968 г. у Чэхаславакіі. Вызначэнне ролі жанчын-прадстаўніц БССР у рэалізацыі палажэнняў міжнародных дамоўленасцей аб рэалізацыі праў жанчын.

Спробы паскарэння сацыяльна-эканамічнага развіцця ў другой палове 1980-х гг. Неабходнасць пераадолення зніжэння тэмпаў эканамічнага росту. Характарыстыка праграмы пераходу БССР да рыначнай эканомікі. Вызначэнне ролі калгасна-саўгаснай формы вытворчасці ў развіцці аграрнага сектара эканомікі.

Сацыяльна-эканамічныя наступствы аварыі на Чарнобыльскай атамнай электрастанцыі (далей – ЧАЭС) для насельніцтва Беларусі. Вызначэнне характару аварыі на ЧАЭС як тэхнагеннай катастрофы і яе наступстваў для насельніцтва забруджаных раёнаў Беларусі і яе гаспадаркі. Пераадоленне сацыяльных наступстваў аварыі.

Вызначэнне палажэнняў Дзяржаўнай праграмы па пераадоленні наступстваў катастрофы на ЧАЭС.

Развіццё адукацыі і навукі ў БССР у другой палове 1950-х–1980-я гг. Вызначэнне ролі вышэйшай і ўсеагульнай сярэдняй адукацыі, прафесійна-тэхнічнага навучання ў сацыяльна-эканамічным развіцці БССР. Сутнасць ідэалагічнай работы сярод вучнёўскай моладзі. Характарыстыка дасягненняў вучоных БССР у фарміраванні індустрыяльнага грамадства ва ўмовах навукова-тэхнічнага прагрэсу.

Статус беларускай мовы ў другой палове 1950-х–1980-я гг. Характарыстыка нацыянальных адносін у СССР ва ўмовах існавання канцэпцыі аб фарміраванні новай гістарычнай супольнасці – савецкага народа. Вызначэнне прычын абмежавання ўжытку беларускай мовы. Характарыстыка падыходаў да вырашэння моўнага пытання ў БССР. Роля заканадаўчага афармлення статусу беларускай мовы.

Месца беларускай савецкай літаратуры ў грамадска-палітычным жыцці рэспублікі ў другой палове 1950-х–1980-я гг. Пазіцыі беларускіх пісьменнікаў пры асвятленні тэмы Вялікай Айчыннай вайны ў творах І. Шамякіна, В.

Быкава, А. Адамовіча. Адлюстраванне лёсаў беларусаў у творчасці І. Мележа. Гістарычная тэматыка ў творчасці У. Караткевіча.

Беларускае савецкае мастацтва ў другой палове 1950-х–1980-я гг. Увасабленне метаду сацыялістычнага рэалізму ў беларускім кінамастацтве. Адлюстраванне тэмы Вялікай Айчыннай вайны ў творах беларускіх скульптараў. Вызначэнне музычных захапленняў беларускай моладзі.

Рэспубліка Беларусь у 1991 г. – пачатку XXI ст.: станаўленне і развіццё
(12 гадзін)

Станаўленне дзяржаўнага суверэнітэту Беларусі. Значэнне Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце БССР ад 27 ліпеня 1990 г. у вызначэнні шляху развіцця Беларусі ва ўмовах нарастання крызісных з’яў. Вызначэнне ролі Белакежскага пагаднення ў спыненні існавання СССР і стварэнні Садружнасці Незалежных Дзяржаў (далей – СНД).

Грамадска-палітычнае жыццё ў другой палове 1990-х гг. – пачатку XXI ст. Асновы дзяржаўнага ладу суверэннай Рэспублікі Беларусь у Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь 1994 г. Рэспубліканскія рэферэндумы (24 лістапада 1996 г., 17 кастрычніка 2004 г., 27 лютага 2022 г.) па прыняцці змяненняў і дапаўненняў у Канстытуцыю Рэспублікі Беларусь. Усебеларускі народны сход – вышэйшы прадстаўнічы орган народаўладдзя ў Рэспубліцы Беларусь. Сутнасная характарыстыка асноў ідэалогіі беларускай дзяржавы.

Дзяржаўныя сімвалы Рэспублікі Беларусь. Рэспубліканскі рэферэндум 1995 г. і яго вынікі. Дзяржаўныя ўзнагароды Рэспублікі Беларусь. Героі Беларусі.

Асноўныя напрамкі сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь. Характарыстыка прычын эканамічнага становішча Рэспублікі Беларусь, якое склалася ў першай палове 1990-х гг. Сусветны фінансава-эканамічны крызіс і вызначэнне шляхоў пераадолення яго наступстваў у Рэспубліцы Беларусь. Вызначэнне шляхоў пераадолення крызісных з’яў у эканоміцы і пераходу да рыначных адносін.

Характарыстыка сутнасных рыс беларускай мадэлі сацыяльна-арыентаванай рыначнай эканомікі і механізмаў яе рэалізацыі. Вызначэнне ролі Усебеларускіх народных сходаў у сацыяльна-эканамічным развіцці Рэспублікі Беларусь. Індэкс чалавечага развіцця ў Рэспубліцы Беларусь. Вызначэнне прычын дэмаграфічнага становішча ў Рэспубліцы Беларусь. Характарыстыка асноўных накірункаў дзяржаўнай маладзёжнай палітыкі.

Міжнароднае становішча і знешнепалітычная дзейнасць Рэспублікі Беларусь. Характарыстыка ролі суверэннай Рэспублікі Беларусь у абнаўленні

дзейнасці Арганізацыі Аб'яднаных Нацый (далей – ААН). Ініцыятывы Рэспублікі Беларусь у ААН.

Вызначэнне характару інтэграцыі Рэспублікі Беларусь на былой постсавецкай прасторы з краінамі СНД. Стварэнне Саюзнай дзяржавы Беларусі і Расіі. Характарыстыка інтэграцыйнага працэсу Беларусі і Расіі. Вызначэнне перспектывы стварэння Саюзнай дзяржавы паміж Беларуссю і Расіяй. Месца і роля Беларусі ў Еўразійскім эканамічным супольніцтве.

Характарыстыка геапалітычнага становішча Рэспублікі Беларусь і шматвектарнасці яе знешняй палітыкі. Роля Беларусі ў ажыццяўленні дзейнасці Арганізацыі па бяспецы і супрацоўніцтве ў Еўропе. Развіццё навукі, адукацыі і культуры ў Рэспубліцы Беларусь. I і II з'езды вучоных Беларусі і роля навукі ў інавацыйным развіцці Беларусі. Характарыстыка працэсу мадэрнізацыі нацыянальнай сістэмы адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь. Вызначэнне становішча беларускай мовы і яе ролі ў захаванні культурна-гістарычнага асяроддзя беларускага народа.

Адлюстраванне гістарычнага мінулага беларускага народа ў творах сучаснай беларускай літаратуры і мастацтва. Дасягненні беларускіх спартсменаў.

Выніковае абагульненне (1 гадзіна)